

ուում են Սյուսէսը, իմիջիպէսը, արեւելքից
համակներն են գրում և քաղաքային վար-
չութեան հայ իրաւասունքի հասցէին:
ինչ ասել կուզի որ այդ ամենը տեղա-
կան լոթիների ու կինտոնների գործնէ:
—Ասել ենք, որ մեր տեղացիները
անտարբեր են: Գողթականները համար
նրանք 22-ին փող ժողովեցին, հանգանակութիւնը
կիսաւ թողցին ոչ որ ուշադրութիւն
բերէին զարմանում ներկայումս քաղաքում
զարբէր զարբէր հայ գողթականների վիճակի
23-ին փող: Փող տար բաւական չի, պէտք է
ուրեք և նախ խնամել կարօտեալներին:
ճիշտապարզութիւնն այստեղ մեծած-
նեց. պատ է. ոչ մի բարենպաստական գործ չի կա-
տարում, նա նախաձեռնութեան ձգտում
չունի. զբաղուած է միայն բամբակ-
աւանջներով: Այս ձմեռ ոչ մի ներկայա-
ցում չեղաւ, և չենք կարծում, որ լինի
Ուրեմն թատրոնի գաղափարն էլ մեծած-
նեց է այստեղ: Հայ երիտասարդները տարին
սեպտեմբերի 1-ին ներկայացում կամ
գրական երեկոյի չեն կարողանում գլուխ
բերել: Մեր երկու սեռի երիտասարդ-
ներն էլ պիտեն միայն վերջին տարա-
գով հագնուել. եւրոպական զգեստ են
կրում, բայց տախան խելք ունին:
—
ԲԱՆԱՅԻՆՈՒԹ. — Փետրուարի 2-ին, ա-
ռաւոտեան ժամի 4-ին անայտ պատ
հաւանքից այրուեց երկու վիշկայ, մէկը
պ. Ծառուբեանցի, իսկ միւսը պ. Գրա-
նիկիկեանցիները: Գ. Ծառուբեանցի
վիշկայի մօտ գտնուող շատուանը հը-
րաշքով աղատուեց հրդեհից. քամին
հրախիտ լինելով նպաստեց հրդեհի
շարժումներուն, որովհետեւ հարաւային
կողմը բաց էր և վիշկանք չկային:
—
Այս պար ԳՈՐԱՅԻՆ. — Այստեղ օրուայ խօսակ-
ցութեան արժեքն անարկան մի հայ կնոջ մահ-
նայ: մեղականութիւն ընդունելն է: Այս
կինը վաղուց ամուսնացած էր և ունի
նախնին չարս արտ գաւակ. վերջերս գաւակը
նախնին հարուստ է մի թուրքի վրայ, խօսք է
էլ աւել տալիս թիփառել գաւակներին և թուր-
քիփոցիքի: Տես փախչել Մեհլէ: Այս յուրը ան-
քէր են գր միջնակց յայտնում են տեղիս քահա-
նայից նային, վերջինս էլ գաւառապետին
փողով: Առայժմ կինը գտնուում է գաւառապետի
ամիս հակադրութեան տակ, իսկ թուրքը ան-
գործ էր պատիժ ման է գալիս:
—
Առաւ Ե. Նին խփեց քիփի վրայ, մտանքը կը-
ր երկաթ ասցրեց ճակատի քրտինը քրեց և
պէս այնքան գովառանքով լցուած. անմեղ
նայ, հարս բերկրանքը երեսին, որքան կարող էր
կեղծել գրկը լայն բացեց, ու համարեա մի
մի խոյսալափ հարկով խախտ անկեղծով
տապում ծածկուեց սրահի տակ:
XII.
—
Ծախանի կացնի իրիկոցը կտրուե-
ց ու լուց յետոյ ծաղիկը լատուտ քամակից
կայած և անփախ տուեց և անոյ ժպիտով տուն
բնակ թափուեց, իսկ մայրը դարձաւ
Մուխինին և սասց:
—Այ մարդ, էրեղում լինք, թէ դար-
թուն:
—Ալալահ, ես էլ բրմացայ, գիղըմ
չեմ:
—Բա բու աղիկ բարեկամ Խէշոն ք-
րիկունն էն ինչ էր գիւր տալի, չինի,
թէ զիւշմանութիւն էր անըմ:
—Հանիկ տանց ա ըլլացուք. հէ-
րունը միտդ չի:
—Ո՛րը:
—Խնձորքու նաղը:
—Զէ, ինչ նաղը:
—Հալթիք քե ասիլ չեմ, էլի: Զէ
բու աղիկը էր մուխը լիթանց բաղի
գրաղովն անցկենալիս Շրամիցը միքա-
նի խնձոր էր ուղկւ: Արամն էլ փոխա-
նակ մի երկու խնձոր տալու, բաղի
զուտ գրէն նրան տնայուն հետ, սասն
իրան քաշած, ծառի տակ կու գալով,
կապալաշի պէս լիքը բաղից խնայել
էր երկու պտուղ չէր տուել: Վերջն էր
բանի զսան (վրէժը) առնելու համար
մի ըրիկուն տնամ սղոցը վեկալած անց
ա կենում մեր չարախի տակովը: Ա գա,

ԱՅՈՒՆՈՒԹ. — Յունուարի 30-ին
քաղաքային վարչութիւնը ժողով էր
հրաւիրել բոլոր պատուաւոր քաղաքա-
ցիներին, որպէսզի միասին խորհեն
ժողովարարի առաջն առնելու համար և
նախապատրաստական միջոցներ ձեռք
առնեն: Ժողովում խօսուեց, որ այս
բոլոր պատրաստութիւնների համար
հարկաւոր է բաւական մեծ գումար, այն
ինչ քաղաքը պարտքերի մէջ է, ուստի
որոշուեց փոխառութիւն անել պետա-
կան վաճառարանից: Բացի դրանից ընտ-
րան վաճառարանից, ընտրեցին քաղաքի
գանազան մասերում մարտութեան վը-
րայ հակողներ: Այսպիսով մի կատա-
րեալ աղբարեց է ներկայացնում. փո-
ղոցներում թափուած են կենդանի-
քի դիակներ և աղբեր կոտորել:
Յգանակները մեղանում բաւակա-
նին տաք են, թէպէտ մերթ ընդ մերթ
ձին էլ է գալիս:
—Անցեալ տնգամ հայորդիք էի որ
տեղիս Բ. Ը. ճիղի գր. բնիքը քաղաքի
յաճախողների թիւը կարելի է մատնե-
րով համարել: Ժողովրդի անտար-
բերութեան մի պատճառն էլ նոյնիսկ
գրաղարանի անկարգապահութիւնն է:
—
ԳՈՐԱՅԻՆ. — Յունուարի 21-ին ան-
այտ չարաղործներ գիւշերը մտնում
են տեղիս խանութներից մէկը. բարե-
բաղաբար խանութատէրը ներսը չի
լինում. տանում են բաւականին ապ-
րանք: 22-ի գիշերն էլ մտնում են
Միլիտի Բաղարիանց անունով վաճա-
ռականի խանութը, երկար չարաղար-
տուց յետոյ, սպանում են գրան և խա-
նութը կողոպտում: Զարաղործները գեռ
չեն գտնուած. հաւանական է, որ տե-
ղիս պարսիկները լինեն, որոնք գիւշեր
ցերեկ թղթախաղով են պարագում:
—
ԳՈՐԱՅԻՆ. — Ամեն տեղ էլ այժմ տա-
րածում են թղթախաղը և ուրիշ խա-
ղեր, բայց դատական փոքրիկ քաղաք-
ների մէջ զօտուր դտուի և մի ուրիշը,
ուր լոտոն այնքան տարածուած լինի
կանանց մէջ, որքան որ Գորում: Գիշեր
ներ են լուսացնում այստեղ այդ խա-
ղով և յաճախ էլ խաղը տուրուտիփոցով
ու պանդաններով է վերջանում:
—
Խէշո, էդ ուր ես գնում. թէ, «գնում եմ
Աթանց ծառը սղոցեմ»: Աղա, ու փուշ
կենդանի, էրկու խնձորի հրմար բա-
րատու ծառ կըսողցին, չարացայ, զոռի
ետ դարձրի, ամա միս գիշերն էլի
գնացել էր սղոցել, էնդայից ծառը չո-
րացրել:
—Թաղեմ նրա գլուխն ու արեւ. ու
մարդ, զէնա մնա թէ հրմի էլ ծակա-
նին ա դիւշմանութիւն անըմ, էլի:
Տանք, տանք, դրանից զոռաղ փեսայ
չենք ճարիլ—սաղ գեղին թամաշա դուս
բերեց...
—Տանք, անպատճառ, — սասց Մու-
խին ևս, բայց գեռ այդ խօսքերը ըն-
րաններում, յանկարծ ծախանի տատնոց
տան կողմը խոզի այնպիսի մի ծղրտոց,
հզորաց բարձրացաւ, որ մարդ կարծում
էր, թէ բոլոր օձերը դուրս թափուեցին
բուններից և աշխարհը գլուխներն ա
ռած հարայ են տալիս: Գիւղում էլ չուն
չմնաց, բոլորը հաչոց ու ոռնոց սկսե-
ցին, իսկ մարդիկ կրկին կտրեւոր դուրս
եկած, ափշած նայում էին ձորին, ուր
ծակտը կուտում էր տատնոց սլէհաւոր
մեծ տալի հետ, որը նրան շարակած
փախչում էր գէպի այն կողմը:
—Գնհ, պահ, ընտել մտիկ արեք:
հրէ հրէ...
—Ընդ. վեր ընկաւ...
—Վեր ընկաւ, ամա ձեռքից բաց չի
թողում:
—Աղա, վաղ տուէր, ասեցէք բաց
թողի, սլէհով փորը բաց ա անելու, բաց
ա անելու:
—Աղա, ծական, ծական մղա բաց
թող, բաց թող, բիւրթիւն մի անիլ:
—
ԿՈՐԱՅԻՆ. — Յունուարի 21-ին ան-
այտ չարաղործներ գիւշերը մտնում
են տեղիս խանութներից մէկը. բարե-
բաղաբար խանութատէրը ներսը չի
լինում. տանում են բաւականին ապ-
րանք: 22-ի գիշերն էլ մտնում են
Միլիտի Բաղարիանց անունով վաճա-
ռականի խանութը, երկար չարաղար-
տուց յետոյ, սպանում են գրան և խա-
նութը կողոպտում: Զարաղործները գեռ
չեն գտնուած. հաւանական է, որ տե-
ղիս պարսիկները լինեն, որոնք գիւշեր
ցերեկ թղթախաղով են պարագում:
—
ԳՈՐԱՅԻՆ. — Ամեն տեղ էլ այժմ տա-
րածում են թղթախաղը և ուրիշ խա-
ղեր, բայց դատական փոքրիկ քաղաք-
ների մէջ զօտուր դտուի և մի ուրիշը,
ուր լոտոն այնքան տարածուած լինի
կանանց մէջ, որքան որ Գորում: Գիշեր
ներ են լուսացնում այստեղ այդ խա-
ղով և յաճախ էլ խաղը տուրուտիփոցով
ու պանդաններով է վերջանում:
—
Խէշո, էդ ուր ես գնում. թէ, «գնում եմ
Աթանց ծառը սղոցեմ»: Աղա, ու փուշ
կենդանի, էրկու խնձորի հրմար բա-
րատու ծառ կըսողցին, չարացայ, զոռի
ետ դարձրի, ամա միս գիշերն էլի
գնացել էր սղոցել, էնդայից ծառը չո-
րացրել:
—Թաղեմ նրա գլուխն ու արեւ. ու
մարդ, զէնա մնա թէ հրմի էլ ծակա-
նին ա դիւշմանութիւն անըմ, էլի:
Տանք, տանք, դրանից զոռաղ փեսայ
չենք ճարիլ—սաղ գեղին թամաշա դուս
բերեց...
—Տանք, անպատճառ, — սասց Մու-
խին ևս, բայց գեռ այդ խօսքերը ըն-
րաններում, յանկարծ ծախանի տատնոց
տան կողմը խոզի այնպիսի մի ծղրտոց,
հզորաց բարձրացաւ, որ մարդ կարծում
էր, թէ բոլոր օձերը դուրս թափուեցին
բուններից և աշխարհը գլուխներն ա
ռած հարայ են տալիս: Գիւղում էլ չուն
չմնաց, բոլորը հաչոց ու ոռնոց սկսե-
ցին, իսկ մարդիկ կրկին կտրեւոր դուրս
եկած, ափշած նայում էին ձորին, ուր
ծակտը կուտում էր տատնոց սլէհաւոր
մեծ տալի հետ, որը նրան շարակած
փախչում էր գէպի այն կողմը:
—Գնհ, պահ, ընտել մտիկ արեք:
հրէ հրէ...
—Ընդ. վեր ընկաւ...
—Վեր ընկաւ, ամա ձեռքից բաց չի
թողում:
—Աղա, վաղ տուէր, ասեցէք բաց
թողի, սլէհով փորը բաց ա անելու, բաց
ա անելու:
—Աղա, ծական, ծական մղա բաց
թող, բաց թող, բիւրթիւն մի անիլ:

—Այս օրերս այստեղ եղանակները
փոխուեցին և բաւական առաւ ձիւն ե-
կաւ:
—
Փետրուարի 1-ից ըստմանով
են գրում շնորհարարին և լծա-
րում 9 րուրդի:
—
ԺԱՆՏԱՆՈՒԹ. —
Բոմբէյից գրում են «Koei. Zeit.»-ին,
որ ժամատարար այնքան ընդարձակ ծա-
ւալ է բաւում և սարսափեցնում, որ
համարեա թէ մոռացնել է տալիս սո-
վի Սիդրում ժամատարից մեռնում է-
ին միայն սեղացիք, բայց այժմ ար-
դէն վարակում են և եւրոպացիք. նը-
րանցից շատերն արդէն մեռել են: Ան-
ցնալ չարաթ ժամատարից մեռաւ բը-
թիշ Մոնդէրը, որը մեծ հռչակ ունէր
թէ անգլիացիների և թէ օտարերկրա-
ցիների մէջ: Երկու օրից յետոյ ժա-
նատարին զոհ գնաց բժշկի պահնորդ
կինը: Գերմանացիներից հիւանդացի
էր զեռ միայն մի հոգի Չելէր: Եւրո-
պացիք, բայց յոյս կայ, որ կառողջանայ:
Վտանգաւորն այն է, որ պաշտօնապէս
հրատարակուած թուրք իրականու-
թեանը չեն համապատասխանում: Մրո-
քերը խաղաղեցնելու համար ժամատա-
րին զոհ գնացածներից շատերի մահը
վերաբերում են ուրիշ հիւանդութիւննե-
րի: Հնդկիկները մեռնում են այնքան
մեծ քանակութեամբ. որ վերջին օրը
Ուրում 21 դիակ այրելու հրատա-
րութիւնն չեն ունեցել փայտի պակա-
սութեան պատճառով:
—
Լոնդոնի բժիշկ Գաորիկ Մանսոնը,
որը յատուկ ուսումնասիրել է ժա-
նատար Եսիայում և Անգլիայում, հա-
մարում է իրեն հեղինակութիւնն այդ
համաճարակի վերաբերեալ. կարծիք է
յայտնել, որ ժամատարը Անգլիայում
չի կարող այն հոգը գտնել, ուր նա
կարող է տարածուել ժամատարու ա-
ւելի պակաս վարակիչ է, քան տիֆը.
Իսկ վերջին հիւանդութիւնն այժմ հա-
մարեա անայտ է Լոնդոնում: Եթէ ժա-
մանակից առողջապահութիւնը կար-
գանում է վերջացնել տիֆը, օրեմն
տախ կոխելը մեղանի բան չի, բայց
թող, մեղանի բան չի...
Գորիկից ու թմբից հայ տալով,
զգուշացնում էին խոզի մէջքին ձիւնը
նստած ծականին, բայց նա ահանց
չգնելով ոչ օրի, աշխատում էր ամօթի
չմնալ Գաորիկի տալը իւր սուր կնճի-
թով միջանի անդամ խփեց ծականին,
որ դուրս պրծնի ձեռքից, սակայն վեր-
ջինս իւր բոլոր զօրութիւնը հաւաքած
նստեց տուեց ամուր ջիւրին, և, նազիկի
ու նրա խարուած ծնողների աչքի ա-
ռած տալիս տալովը տալով, սուրը
հանած չոքեց վրան և արագութեամբ
ցցելով ականջի տակ, խրդուիլան այն-
տեղից դուրս քաշեց, ու, արեւթաթախ
խառոցը գցեց:
—Աղբն, աղբն, ու իղիթ, հալալ
լի կերած կաթով, հալալ,—կրկին ա-
սաց հարեան ծերունին ու էլի գնաց, որ
ճակատը համարելի, իսկ միւսները, քե
բանները բաց, շարունակում էին նա
յիւ և ափշել:
—Գնհ, պահ պահ. թամամ տեղին
ու տեղը դուրս (ոյժ) ա դառել ծա-
կանը...
—Աղա, տնհաղ ինչ արաւ:
—Գնհ. հրէ, հրէ. անտէր տալը
հլէի թէ գնմէլ լի, գնմէլ,—առում էին
նրանք և սպասում, թէ ծականն էլի ինչ
է անելու:
—Այ մարդ. էլ հու խօսք չանենք:
—Զէ, կնիկ, խօսք չունենք, պէտք ա
տանը ու տանը:
—Տանք, ու մարդ, թէ չէ, էն սրտի
ու դուրս տէրը օջաղներս արին կը-
կապի,—յափշտակուածի նման սասց

պէտք չէ և ժամատարից վախենալ: Գ.
Գորում և Իտալիայում, Մանսոնի կար-
ծիքով, ժամատարը կարող է պատ-
րաստի հոգ գտնել չափից դուրս խիտ
բնակուած աղքատ մասերում: Երբոր
ժամատարը վերջին անգամ համաճա-
րակում էր Գաննոնում, այդտեղ ընա-
կիւններից մեռան 70,000 հոգի. անգ-
լիական գաղութը գտնում է Գաննոնի
հենց կեղծումը, բայց այդ ժամանակ
այդտեղ ժամատարի ոչ մի դէպք չի
պատահել: Միակ պատճառը դեռ պահանջ
առողջապահական պայմաններն էին
և օրինակելի մաքրութիւնը: 25-րան-
դացան նաև եւրոպացի բժիշկներից և
ոչ մէկը, որոնք բժշկում էին չինացի-
ներին:
—
Ժամատարի տարածուելու առաջն
առնելու համար Բոմբէյում շատ խիտ
միջոցներ են ձեռք առել. երկաթուղի-
ները և նաւերը ենթարկուած են շատ
խիտ բժշկական հսկողութեան: Տեղա-
կան բնակիչների մէջ էլ նոյնպէս մի-
ջոցներ են ձեռք առել. առողջապահու-
թեան հսկող վարչութիւնը արտօ-
նում է վարակուած չինութիւններն
ոչնչացնելու: Գամարտարում պատրաս-
տում են քաղաքային երկրորդ հիւան-
դանոցը ժամատարով վարակուածների
համար:
—
ՆԱՄԻԿԱՆ ԵՄԻՆԱԿՐՈՒԹԻՒՆ
—
Գոտուարման խմորագործուան Նոր Դար
լրագիր.
Ստանալով բազմաթիւ շնորհաւորա-
կան հեռագրեր գանազան քաղաքներից
Համախոթ թեմի առաջնորդ հատապոս-
լոս աթիւի և հարաւորութիւնն չունենա-
լով—իւրաքանչիւրին ուղարկել իմ օրհնու-
թիւնն, շնորհակալութիւնս, Երբոր
խմորագործ, թոյլ տուէր խնդրեմ կատա-
րել այդ երկաղորդման 26-ր թիւի մի-
ջոցով:
Գարապետ եպիսկոպոս
Ս. Էմիլիան, 22 յունուարի:
—
ՄԱՄՈՒԼԻ ԾՈՒՐԶԸ
—
«Նովոստի» լրագիրը կարծում է, որ
Գրեմէի խառնութիւնները կարող են
Հանդիպել, ցոյց տալով հրէշացած
ծականին, որ վերջին քաջութիւնն ևս
փորձելով, տալը շարակած տնքալ ձո-
րից դուրս էր բերում դէպի տատնոց
կալը, ուր կիտուել էր զիւլի ամբար:
XIII.
Հանդիպել արեւը ջրի ճամբին շատ
պատահեց փեսացուի քոյրերին և նրանց
հետ արդէն խօսքով խնամի դարձաւ,
իսկ անհամբեր ծականն երբ աչք լսեց,
էլ չիմացաւ թէ ինչպէս ուրախանայ,
նա համարեա վաղապէս փախած թըռ-
չունի պէս սկսեց թռչկոտալ դէս ուղէն:
—Աքիք ջան, էս ըրիկու էք գնում
նշան տնք,—կամաց հարցնում էր նա
իւր փոքր քրոջը:
—Հա, քե մատաղ. էսա նշանի գալէն
հունցում ենք,—պատասխանում էր քոյ-
րը:
Երեկոյան ժամին Միխասանց Մու-
սին իւր մերձակոյններից մի քանիսի,
աէքտէրի ու քեթիլի հետ միասին մի
չիւր օղով, արծաթէլ մի հասարակ մա-
տանիով և մի քանի պօժօժներով Մու-
րուքանց տուն մտան, բարի երեկոյ
տալով նստողեցին և սեղանի նստած
ժամանակ կանչեցին նազիկին, նշան
տուին և սովորական պատիւն՝ սոտ-
նալով, խնամոց բարի գիշեր ասացին
ու դուրս եկան:
—Ո՛վքէ, խեղճ տղայ, ճօշկից (բամ-
բաշտ) Գորիկից կամ ճաշ ուտելուց յետոյ հարս-
նացու տաք ջրով լուսնում է սկսեք, սկսե-
ք արեւ և կամ նրանց փոխարէն նշան տուող-
ների առնելը և իւր մատնեղով գործած դու-
պաները հագցնելով, ճանապարհ գնում: Ծ. Զ.

զրգուիլ աղցեցութիւնն ունենալ թիւրքա-
յի մահմեդական բնակիչների վրայ և
առիթ կրտան թիւրքայի բոլոր քրիս-
տոնեաներին կոտորելու: Միևնայն եր-
կուր կարող է ծագել և այն դէպքում,
եթէ եւրոպական միջազգային ծովային
յոյց լինի թիւրքայի դէմ: Այդ փաստն
այնքան ակնհայտ է երևում յիշեալ լրա-
գրին, որ պետութիւնները, նրա կար-
ծիքով, չեն կարող ի նկատի չառնել
այդ, ստիպողական այն միջոցների ըն-
նութեան ժամանակ, որ կարող են և
պէտք է ձեռք առնուեն Դրան դէմ,
եթէ նա հրաժարուի ռեֆորմների ծը-
րագիրն ընդունելուց:
Յիւսիս, եթէ սուլթանը, ֆանատի-
կոսներից վախենալով կամ ուրիշ դի-
տումներով հրաժարուի ռեֆորմներն
ընդունելուց, այդ դէպքում ինչ պիտի
անեն պետութիւնները:
«Նովոստի» յիշում է յորդ Սուլթանը
և Դաւադոսին ասած խօսքերը.—պէտք
է, մինչև անգամ անհրաժեշտ է փոխել
թաղուորութիւնը թիւրքայում: Ներկայ
ժամը պայմաններում կարող է անպի-
սի մի րոպէ հասնել, երբ մեծ պետու-
թիւնների կառավարութիւններն ակա-
մայ կրկին Սուլթանը և Դաւադոսին
այդ խօսքերը և կաշխատեն նրանց յայտ-
նած միտքն իրագործելու համար
ամենից յարմար ձևը գտնել:
—
Թիւրքայի բարձր կառավարութեան մէջ
մտքած այգաբէի փոփոխութիւնը, «Նո-
վոստի» կարծիքով, կարող է արգաւորել
լինի, իրեն վերջին, ծայրայեղ միջոց կար-
գելու ու խաղաղութիւնն ապահովելու հա-
մար: Բաւական է, որ պետութիւնները
թըռուկան այժման կառավարութիւնն ան-
գղ հրատարակեն, չնչին թիւրքայի ա-
նուն եւրոպական մեծ պետութիւնների
ցանկից, զապաքցեն նրա հետ ունեցած
տակարակա-ֆինանսական յարաբերու-
թիւնները—և հանգիստ կերպով ապանե-
ստահ պետութեան վրայ գործուած այդ
զուտ բարոյական ճնշման հետեւեցնելու:
* * * «Նովոստի» վերեմայի» Գ. Գորիկ
թղթակիցը երկուց է յայտնում այն
հանգամանքի աթիւի, որ Աղեսուայի և
Գ. Գորիկի հոգած հեռագրի կաբլը
պատկանում է օտարերկրեայ ընկերու-
թեան և այդպիսով, եթէ թիւրքայի
մայրաքաղաքում որեւէ բարոյութիւն ա-
ռաջանայ, առանցիկ կարող են անճշտ
տեղեկութիւններ ստանալ: «Միւր կը-
տրուած ենք Գ. Գորիկը»—բացականչում

(Գրաւորութիւն)
Սարկ. Յ. Մուրադեան:

է թղթակիցը: Սակայն, խմբագրութիւնը չտարապահ է հանգստացնել նրան: Մենք կարծում ենք, — ասում է «Նով. Վրաս»-ը 4. Պոլսի մեզինք այնպէս հայտնի հետո չի: Մեր նախադրեցը հասանալիս իր օրը: Եւ օրը, եւ մենք կարծում ենք, որ ժամանակը, քաղաքակրթութիւնը եւ մեր գոհերը բաւական մոտեցրել են նրան մեզ, այնքան մօտ՝ ցրել որ մեր թղթակից երկուքը հաշիւ թէ կարող լինեն...

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՆՈՐԱՎ ԳԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ
(«Նով. Վրաս»-ի թղթակիցը):

ԹԱՐԻԿ, 22 յունուարի.—Մինչև գարուն, որպէս ժամանակաւոր ապաստարան են ընտրել Թաւրիզը մօտ քաղաքին վանեցի պատանի ու երիտասարդներ, միտմամբ թշուառ արհեստաւորները ծառայում են տներում անշնան առօրինով:

Ի հարկէ, Թաւրիզից չգիտեն, թէ ովքեր են այդ թշուառները եւ ինչ կարողութեան տէր մարդկանց զաւակներ են եղել: Այդ յայտնի է միայն իրենց, այդ զաղթականներին, որոնք թէպէտ բոլորն էլ միանման թշուառութեան մէջ են գտնուում, սակայն նրանց մէջ տիրում է ընկերական մի տեսակ ակնածութիւն, եւ փոխադարձ յարգութիւններով երևում է ամեն մէկի ու լինելը, երևում է որ մէջները կան հարուստ ընտանիքի զաւակներ, որոնք ամեն ինչ մտաւնալով, աշխատում են դառն քրտինքով մի կտոր հաց վաստակել: Եւ կան մեր քաղաքացիների մէջ մտածողներ այդ թշուառների վերայ, թէ արդեօք այդ անմեղ գոհերը, տաք կերակուր եւ քնելու սենեակ ունին թէ ոչ: Գուցէ Թաւրիզից հարուստը չիմանար էլ, որ այդ թշուառների մէջ գտնուում են շատ հարուստ տան զաւակներ, եթէ հետեւեալ տխուր դէպքը չպատահէր:

2իթեան հարուստ գերդաստանը, որ յայտնի է եղել Վանում, որպէս բարեբար մի գերդաստան, կոտորածի ժամանակ առաջի անգամ յարձակման է ենթարկուում. այդ բազմանդամ ընտանիքից ազատուում է միայն մայրը իւր 18-ամեայ զաւակի հետ, որոնք ճեղքելով խուժանը փախչում են եւ խառնուում են դէպի Կարապաշտան եկող 1,200 հազուց բաղկացած խմբին, որը Արապիկ դաշտի մէջ կռուի բռնուելով բազմաթիւ քրդերի ու թուրք զօրքերի հետ կոտորուում է: Միայն 36 հոգի, օգտուելով գիշերային խաւարից, շնչում են մերձակայ խոր ձորը, ուր 7 օր քաղցի գիմանալով, կարողանում են իրենց մի կերպ հասնել Սալմաստ եւ Թաւրիզ:

Վերադառնալ գերդաստանի վերջին շաւակիցին վրձնելով է ծառայութեան մօտնը Արամիան գաղտնի նախկին պաշտօնանկներից մէկի տանը: Փախուկ եւ վայելուչ կեանքի սովոր պատանու բնակարանը լինում է խոնաւ եւ ցուրտ մասնակ, ուր մահճակալի տեղ գիշերները առանց տեղադրել պառկում է աթարներին վրայ եւ նրա միակ անկողինը լինում է մի մարդ պատուումը ջուրը: Ձմեռային սառնամանիքը ներգործում է թշուառ գոհի թոքերին: Անխնամ պատանին կուռն է մահուան դէմ, մինչև որ հասնում են ընկերները եւ գործադիր շալակած փոխադրում են եկեղեցու բազը, ուր մի քանի ժամից յետոյ մեռնում է, արտասանելով. «Անդու՛թ աղա, միթէ այսպէս կրկնուրեւ թշուառ պանդուխտի հետ»:

Եւ այսպէս վարուողները այն մարդիկն են, որոնք գտնում են «Չպէտք է մարդկանց մէջ խորութիւն դնել. հասարակութիւն»:

Յունուարի 19-ին, տեղի ունեցաւ այդ երիտասարդ յուզարկաւորութիւնը,

որ խիստ յուզիչ տպաւորութիւն արեց ամենքի վրայ: Դառաւ շրջապատում էր հայրենակիցներով ու տեղական արհեստաւոր երիտասարդների ստուար խմբով: Դառաւ վրայ գրուած էր 2 պատկ, մինը հայրենակիցների, իսկ միւսը թաւրիզեցի զաղափարակից ընկերների կողմից: Պատարագից յետոյ, փոխանորդ վարդապետը քայքայ խօսեց, բայց չարունակել չկարողանալով հեկեկալով հեռացաւ: Ապա 2 դամբանական խօսեցին, մինը հայրենակիցների կողմից, իսկ միւսը մի թրքահայ ուսուցիչ: Գերզման գրած ժամանակ դամբանականներ խօսեցին նաեւ 2 վանեցի քահանաներ, որոնք յիշեցին թշուառ գոհի գերդաստանի արժանաւորութիւնները: Թաւրիզից յետոյ, մի արհեստաւոր ճաշ էր պատրաստել:

Վանեցի ձիապանները դժբաղդ գոհի մօրից նամակ էին բերել, երբ արդէն սիրելի որդին գերզման էր մտել: Արդեօք զաւակից դժբաղդ մայրը գրում էր խնդրում, թէ առօրինութիւնը հարցնում, յայտնի չէ, որովհետեւ ոչ որ սիրտ չարաւ նամակը բանալու:

Պալուին:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԼՈՒՐԻՐ

Բերլինից հեռագրում են, որ փետրուարի 2-ին Վիլհելմ կայսրը գնացել է պետական կանցլերի մօտ, եւ կանցլերը երկար ժամանակ զեկուցումներ է տուել նրան: Այնուհետեւ կայսրն այցելել է ռուսաց, աւստրիա-սլոնաւական եւ անգլիական դեսպանների մօտ, որոնք քիչ յետոյ ժողովուրդ են արտաքին գործերի մինիստրութեան մէջ:

—Գերմանական մի քանի թերթերի ստացած տեղեկութիւնները հաստատում են, որ պետութիւններն ամենին տրամադիր չեն թրքական ռեֆորմների խնդիրը բարդելու կրեակական եւ եզրադաշտ խնդիրները միացնելով նրա հետ: —Գրեթէ խնդրում Յունաստանի ռաւած գիւրքն առաջիմ հաւանութիւն է գտել միայն անգլիական մամուլի կողմից: «Times»-ը գոհութեամբ մատնանիշ է լինում այն հանգամանքի վրայ, որ յունաց քաղաքականութիւնը մէջ փոփոխութիւն է կատարուել: Գրեթէ վերաբերմամբ, եւ այդ փոփոխութիւնը վերաբերում է Գեորգ Թագաւորին:

—Westminster Gazette-ի տակնով, անգլիական «Byron» ընկերութիւնը Յունաստանի եւ Բուլղարիայի իւր գործակալների միջոցով կոչեր է տարածում, որոնցով յոյներին հրաւեր է կարգում օգնութեան հասնելու միակողմանցիներին նրանց արդարութեան գործի համար մղած կռուի մէջ: «Byron» ընկերութեան նախագահն է սիր Էդուարդ Ուոկինը, անգլո-հայկական մասնագործի գանձապահը եւ կրեւորների ինքատամատոյց յանձնագործի քաղաքապետը:

—Բուլղարական կառավարութիւնը ձգտում է պետութիւնների աջակցութիւնը ստանալ Բուլղարիան թագաւորութեան փոխելու: Վիեննի է համարում այն լուրը, թէ Բուլղարիան փորձում է խռովութիւններ յարուցանել Մակեդոնիայում, որովհետեւ իշխան Ֆերդինանդին հասկացրել են, որ պետութիւններն երբէք նրան թագաւոր չեն ճանաչիլ, եթէ նա խռովութիւններ յարուցանէ Բալկանեան թերակղզու վրայ:

ՆՈՐ-ԳԱՐԻ ՊԱՏԱՐԱՆՆԵՐ

ՈՍՏԱՅԱՏ ԳՐԻԳ. Գ. Բ. Տ. 7-ին.—Ցայտարարութիւնը ստացանք, բայց վճարը

չենք ստացել: Ուղարկեցէք վճարը լաւին 2 կաշէկ հաշուելով, որ կանէ 1 լուրի, եւ այն ժամանակ կը հրատարակենք:

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Գովառեան Կայսերական ընկերութեան պ. պ. անդամները հրաւիրում են ընկերութեան նիստի, որ լինելու է չորեքշաբթի, փետրուարի 5-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին:

Պարագմունքի առարկաները.

- 1) Ընկերութեան եւ այգեգործութեան ուսումնարանի 1897 թ. նախահաշուի ընկերութիւնը եւ վերատուգող յանձնագործի անկումների ընտրութիւն:
 - 2) Խմբագրական յանձնագործի եւ տնայնագործութեան մասնագործի ընտրութիւն:
 - 3) Ընթացիկ գործեր:
- Գովառեան անձերին թոյլ է տրուում ներկայ լինել:

Ներկրովկասեան երկաթ-թուղի

Մարդատար գնացքը Բաղուից Թիֆլիս դուրս է գալիս ցերեկուայ 2 ժ. 30 ր., Թիֆլիս հասնում է առաւօտեան 8. 20.:

Մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բաղու դուրս է գնում առաւօտեան ժ. 9-ին 30 ր. եւ Բաթում հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 45 ր.

Մարդատար գնացքը Բաղուից Թիֆլիս դուրս է գալիս գիշերուայ ժ. 11-ին 5 ր. եւ Թիֆլիս հասնում է ցերեկուայ ժ. 5-ին 50 ր.:

Մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բաթում դուրս է գնում երեկոյեան ժ. 6-ին 50 ր. եւ Բաթում հասնում է առաւօտեան ժ. 8-ին 15 ր.:

Մարդատար գնացքը Բաթումից Թիֆլիս դուրս է գնում գիշերուայ ժ. 11-ին 20 ր. Թիֆլիս է հասնում ցերեկուայ ժ. 12-ին 25 ր.:

Մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բաղու դուրս է գալիս երեկոյեան 10 ժ. 50 ր., դարձ հասնում է ցերեկուայ 4 ժ. 40 ր.

Մարդատար գնացքը Բաթումից Թիֆլիս դուրս է գալիս առաւօտեան ժ. 9-ին 40 ր. եւ Թիֆլիս հասնում է երեկոյեան ժ. 9-ին 55 ր.:

Մարդատար գնացքը Թիֆլիսից Բաղու դուրս է գնում ցերեկուայ ժ. 1-ին 10 ր. եւ հասնում է Բաղու առաւօտեան 7 ժ. 30 ր.:

ՊԱՏԱՐԱՆ ԿՐԹԻԿՆԵՐԻՆԵՐ

Ռազմավարական ճանապարհով

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորում է առաւօտեան 8 ժամին, գիշերում է Միքի կայարանում: Վաղիկուկով է հասնում հետեւալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան:

Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղևորում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին եւ առանց գիշերելու տեղ է հայնում Վաղիկուկով «Հետեւեալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8-ը երեկոյեան»:

Վաղիկուկուկից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորում է առաւօտեան ժամը 8-ին, գիշերում է Միքի կայարանում, Թիֆլիս է հասնում հետեւալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ժամը երեկոյեան: Վեց հոգու տեղ ունեցող հանրակառքը (օմնիբուս) ուղևորում է կէսօրից յետոյ ժամը 3-ին եւ առանց գիշերելու հասնում է Թիֆլիս հետեւալ օրը ժամը 7-ից մինչև 8 ր. երեկոյեան:

ՌՈՒՍՍԸ ՀՈԳՆԵՐԱՏԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն շաբաթ չոգնանալի երթեկու-

թիւն Բաթումի, Օդեսայի եւ Գ. Պոլսի միջին:

Բաթումից դուրս է գնում

Չարաթ օրերը (յոյս կրակի գիշերուայ 3 ժ.) չըջանաւ ընթացքով բոլոր նա-

ւահանգիստները: Գիրակի օրերը, 12 ժամին, ուղիղ ընթացքով՝ Նովոօսուիսկի, Կերչի, Թէոդոսիայի, Նախալայի, Սևաստապոլի եւ Եւպատորիայի վրայով:

Ներքաթի օրերը (յոյս չորեքշաբթի գիշերուայ 2 ժամին), ապրանքա-մարդա-սար չոգնանաւ բոլոր նաւահանգիստները:

Չորեքշաբթի օրերը (յոյս հինգշաբթի գիշերուայ 3 ժամին) չըջանաւ ընթացքով բոլոր նաւահանգիստները:

Օդեսայից դուրս է գալիս Բաթում

Երկաթաթի օրերը—առաւօտեան, ուղիղ ընթացքով:

Ներքաթի օրերը—գիշերուայ 2 ժամին, ապրանքա-մարդատար չոգնանաւ, չըջանաւ ընթացքով:

Չորեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերը—երեկոյեան, չըջանաւ ընթացքով:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Новое
ФРАНЦУЗСКОЕ
ПЕЧЕНИЕ
С.С.ИУ.К.
PETIT BEURRE
МОСКВА
С.С.ИУ.К.

(М.) 26-8

„Грѣхи Молодости“
ПОУЧИТЕЛЬНОЕ СЛОВО КО ВСЕМЪ, РАЗ-
СТРОИВШИМЪ СЕБЯ ОДНОЮ ИЗЪ СЪС-
ТУМЪ ОНАИЗМЪ И РАСПУЩЕНОСТІЮ.
Соч. Д-ра ЛОРЕНЦІ.
Русское изданіе Д-ра Б-а.
цѣна 1 руб.
Эта полезная книга содержитъ множество совѣтовъ,
какъ избавиться страдающимъ отъ вредныхъ по-
следствъ вышеозначенныхъ пороковъ и восстано-
вить разстроившія силы и здоровье. Книга эта раз-
рѣшена Москвою, Цензурнымъ Комитетомъ.
Склады изданія только у ОТТО АСПЕ-
ГЕРА ВЪ ЛЕЙПЦИГѢ (Саксонія). Издано въ
за почтов. пересылку не платятъ.

(М.) 18-14

ԴՆԵՏԻՔ ՄԻԵՏԻՆ
ԱՏԱՐԻ ՏԻՄՈՒԵՆԵ ԷԼԷ-ԲՍԻԲ ԵՒ
ԱՏԱՐԻ ՏԻՄՈՒԵՆԵ ՓՈՇԻ
Թարմանում է բերանը, պահպանում է առանցքը:
Ս.Պ.Բ. ՏԵՐԵՆ-ԲԻՄԵԱԿԱՆ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱՅ
Գիրաւոր պահանքները Ս. ՍԵՐԵՐԳԵՅԵՎ, լուս. Ալեքսանդրեւոյ
(М.) театра 9. МОСКВА. ВАРШАВА. 14-6

**ПРОДОЛЖАЕТСЯ ПОДПИСКА
НОВОГО ПЕРИОДИЧЕСКАГО ИЗДАНИЯ
СЕЛЬСКО-ХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ЖУРНАЛЪ**

Издаваемый ИМПЕРАТОРСКИМЪ Москов. Общест. Сельскаго Хозяйств.

Выходить съ октября по апрѣль ежемѣсячно
книжками не менѣе 5 листовъ

ПОДПИСНАЯ ЦѢНА 3 РУБ. съ доставкою и пересылкою.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ

- 1) Въ конторѣ журнала — Москва, Смоленскій бульв., д. Землед. Школы (телефонъ № 1737).
- 2) Въ отдѣленіи конторы — Москва, Кузнецкія мосты, комиссіонеръ И. М. О. С. Х. — К. И. Тихомировъ.
- 3) Во всѣхъ книжныхъ магазинахъ.

Программа журнала и первый номеръ высылаются немедленно по первому требованію, которое слѣдуетъ адресовать въ контору — Москва, Смоленскій бульв., д. Землед. Школы. Телефонъ 1737.

2-1

ՖԵՆԻԿՍ-ՕՐԳԱՆՆԵՐ
Մեխանիկական երաժշտական գործիքներ, սրվեք նուագում են ձեռքի պատումով:
Մետալական նոտեր: Պողպատային: Հնչուն եղանակ: Յարմար են պարերի համար:
ՕՐԳԱՆ-ԻՆՏՈՆ—16 եղանակ. գիրաւոր նոտերի 10 պ., նոտերը 35-ական կոպ.
ՖԵՆԻԿՍ-ՕՐԳԱՆ—24 եղանակ. նրա առանց նոտերի 26 պ., նոտերը 60-ական կոպ.
ՕՐԳԱՆՍԸ ՖԵՆԻԿՍ—48 եղանակ (երկայնի), գիրն առանց նոտերի 40 պ., նոտերը 60-ական կոպ.
ՊՐԵՍԿԱՆԻՆԻՆԵՐ—2ՐԻ:
Գնելու գրաւորում է առնում արժէք 1/2 մասը, մնացածն առնում է վերջի վճարով ուղարկուած ժամանակ:
ՅՈՒԼԻԱՆ ՆԵՐՍԻՍ ՅԱՄԵՐԵՐԱՆ
ԵՐԱՅԵՐԱՆԻ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ
գիրաւոր պահեստ եւ գործարան:
Նոտերի պահեստ:
Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ, Բ. Մարտիկայ, 34 և ՄՈՍԿՈՒՍ, Կոզնեցկի Ժ.Մ. Ջախարիյան
702 2-2 30-6

„ՀԻՊԵՆՆ“ ԸՆԿ.
ՄԱԿԻ ԷԲՏԱՐԱԿՏՆԵՐ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀՈՏԻ. հաճելի են, գիւղացիներ, նշանաւոր կերպով քեզ հարմար են մինչև այժմ գրաւորութիւն ունեցող ծառի օգնութեամբ:
Գիրաւոր պահանքները ՍՊԵ. ՍԵՐԵՐԳԵՅԵՎ, լուս. Ալեքսանդր. театра, 9. МОСКВА. ВАРШАВА. № 4471
М. 14-6

„ՀԻՊԵՆՆ“ ԸՆԿ.
ՄԱՅՐԱԲԱՆԱԿԻ ՕՃԱՌ
Հաճելի թարմացնող հոտ, առանց նոտեր թաւալու:
Երաքանչիւր կտորի վրայ երկու մայրաքաղաքների 4 նկար կայ:
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՐՄԵՆ ՏԵՂ.
Գիրաւոր պահանքները ՍՊԵ. ՍԵՐԵՐԳԵՅԵՎ, լուս. Ալեքսանդր. театра, 9. МОСКВА. ВАРШАВА. № 41811
М. 24-15